

Estijos nepriklausomybės dienai - Verdi "Don Carlos"

Edmundas GEDGAUDAS

Vasario 24-tą, kai išskeldami vėliavas pagerbėme Estiją, "Don Carlos" spektaklyje dalyvavo keturi solistai iš Talino.

Ispanų karaliaus Pilypo II vaidmenį atliko Mati Palm. Seniai ne tik jo balsu gėrimės, bet ir žinom, koks tai inteligentiškas, analitiškas, savo profesijai pasišventęs artistas. Ir šį kartą jis kiekvienu epizodu rodė aukštą meninę kultūrą - klausytis bei stebėti buvo įdomu ir prasminga. Pristigo nebent trupinėlio gaivališko pradmens, kuris nepastebimai veiktų dainavimo išraišką. Bet gal artistą tai verstų pasijusti zonoje, kur jam sunkiau viską kontroliuoti? "Save pranokstant" privalu žinoti, kaip elgtis su netikėtumais. O čia - apgalvota, suprojektuota, įvykdyta. Impozantiška. Ir paženklinta brandžia, kiek šiaurietiška Mati Palm individualybe.

Didysis inkvizitorius buvo Teo Maiste. Regis, tai jau nebe pirmos jaunystės bosas. Balsu fizinės išgalės mažumėlę ribotos, bet dainavimo kokybė pasigėrėtina. Buvome stačiai priversti sekti šio sudėtingo ir kraupaus personažo mintis, Teo Maiste be vargo (nors ką mes apie tą žinom?) klausytoją įtraukė jų orbiton. Niūrus šio nepaprastai svarbaus epizodo turinys juk pasklinda po visą tragediją. Ir štai, "negriaudėjant perkūnams" (tegu ir labai jie čia, jei tik deramai įvaldyti, tinka) pateikiama pilnavertė alternatyva. Beje, artistą stebint džiugino dar ir subtilumas panaudojant senųjų portretų teikiamas inspiracijas.

Vello Jūrna ispanų infantą, taigi titulinį operos herojų, dainuoja šviesiu, laisvai skambančiu ir jokių pastebimų keblumų nekeliančiu tenoru. Pasigėrėtinos buvo jo laisvos, plastiškai atsiveriančios viršūnės. Kažkuo jam giminingas ir markizą Posa dainavęs puikaus tembro baritonas Aare Saal. Gal gilesnės romantinės raiškos stoka? Ne kokį nors "svajingumą" čia turim omeny, o išsiskaymų dramatiškumą - tiek pakilių epizodų forte galybėje, tiek priešmirtinio dueto kalėjime piano kantilenoje. Gal šiems jauniems, aristokratiškai išvaizdiems artistams etinis Schil-

lerio ir Verdi patosas nėra itin artimas? Tai gal ir mūsų dienų problema. Kad ir kaip bebūtų, jų dainavimu nuoširdžiai besigerint sunku patirti katarsinį sukrėtimą. O koks, jeigu jau iš rėsių, "Don Carlos" be šito?

Tai gali būti ir pavargusio spektaklio bėdos. Dirigentas Vytautas Viržonis jį, regis, užtikrintai vedė ir valdė, bet ar ir interpretavo? Nes nemaža dalis genialiai išreikšto muzikos turinio liko "už borto". Prisimenant kažkada tokią gyvą, jaudinančią virpančią šio spektaklio atmosferą savaime ateina mintis apie būtinybę atgaivinti "Don Carlos" muzikos požiūriu. Nejam mes jo nebemylim? Šito šedevro su Liudo Truikio dekoracijom ir kostiumais, kuriuos turime saugoti kaip unikalią mūsų meno kultūros vertybę ir kurie šaukte šaukiasi adekvačiai (kitai pariant - maksimaliai) išgyvenamo, išdainuojamo, išgrojamo didingos operos turinio. Ir vėl kartojū mintį: verčiau retai, bet visais požiūriais įsimintinai. Mūsų scenoje "Don Carlos" tikrai vertas išskirtinio statuso.

Karalienę Elizabetę dainavusi Sofija Jonaitytė vertinant "darbo" požiūriu priekaištų nenusipelnė. Buvo ir subtilumo, ir jautrumo. Jei šį sąžiningą išdainavimą, išvaidinimą dar gaivintų ir artistę be išlygų įtraukęs tragedijos turinys... Aišku, ne vien siužetas. Tai gal dvasios jėga, kurios kadaise dykumoje ieškodavo pranašai. Ar ne į ten vertėtų patraukti ir Nijolės Ambrazaitytės kadaise įspūdingai sukurtai princesei Eboli? O po keturiasdešimties dienų prie jos kojų romiai priguliusio liūto paklausti - grįžti ar nebegrižti?

Apmaudu, kad keturi tikrai vertingi estų artistai savo meną rodė pustuštei salei. Ir tai Estijos nepriklausomybės šventės proga, dalyvaujant aukščiausiems mūsų valstybės asmenims, diplomatiniam korpusui. Matyt, vis tas pats seniai pažįstamas vangumas ir abejingumas plačiau pagarsinant (o gal ir bilietų kainas pakoreguojant) dėmesio vertą vakarą operoje. Beje, apie solistus programėlėje nė žodžio - tik vardai ir pavardės. ■